

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Q. 12. Quid dicendum sit de peccato Philosophico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42521

à n. 910. in materia venerea, quod declarabitur hic à n. 98. Et aliud exemplum est, si liceret privatâ auctoritate occidere personam noxiam Reip., nam ex odio, invidia aliove simili pravo affectu facillimè conciperetur iudicium, jam esse circumstantiam, in qua hoc liceat. Atque etiam ideo humane leges obligant illos, quibus probabile est leges illas non esse utiles Reip., quia si quis per hoc privatum iudicium posset eximi, pluri- mi de legibus perversè præsumerent easque elu- derent; hinc melius fuit omnes ligari lege, et- iam tum, quando ex privata ratione posset præ- tendi exceptio. E contra tamen rectè notat Mau- vus de just. q. 150. aliquas leges naturales esse in cordibus nostris scriptas etiam cum suis exce- ptionibus, v. g. *Vota obligant, nisi remittantur; se- cretum non est revelandum, nisi noceat Reip. &c.* Ra- tio enim dicitur has exceptiones cadere in illas le- ges, neque ideo sequitur aliquid contra commu- ne bonum: quia tamen in aliquibus objectis sæpe dubium est, an commune bonum postulet hoc vel illud, hinc in multis disceptant Theologi, sit- ne hoc iure nature malum necne, aliis affirman- tibus, aliis negantibus.

Q. 12. Quid dicendum sit de peccato philosophico. 49.

R. De hoc orti sunt magni motus ratione cujus- dam thesæ ab uno è Societate JESU defensæ Di- visione, quæ sic habebat, Peccatum philosophicum seu morale est actus humanus disconveniens nature rationali & recte rationi; Theologicum verò & mor- tale est transgressio libera divine legis: Philosophicum quantumvis grave, in illo, qui Deum vel ignorat vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amici- tiam

tiam

tiam Dei, neque aeternâ poenâ dignum. Hanc propositionem damnavit 24. Aug. 1690. Alex. VIII. velut scandalosam, temerariam, piarum aurium offensivam & erroneam, de qua etiam sub excommunicatione Papæ reservata, ipso facto incurrenda, prohibet tractare, nisi forsan impugando; ut itaque ex fundamento impugnari, & natura peccati philosophici intelligi possit, quædam addemus.

50. §. 1. Quamvis secludamus omnem cognitionem Dei, tamen adhuc posset homo moraliter bene vel malè agere, si nempe pro libertate sui arbitrii eligeret operari juxta vel contra prima principia rectæ rationis nobis indita à natura qualia sunt, bonum est faciendum, malum est fugiendum, quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris; colendi sunt benefactores &c. Hæc enim nobis sunt evidentiissima, quamvis supponatur ignorantia vel incognitiam invincibilis de Deo: Ratio est, quia operans juxta vel contra illa principia merebitur laudem vel vituperium, quia dicitur agere juxta vel contra dignitatem naturæ suæ rationalis: Et hæc est mens S. Th & aliorum, quos retulimus n. 25. contra Palav. Mastrium, & paucos alios: faveatque damnatio facta ab Alex. VIII. hujus propositionis, *Revera peccat, qui odio habet peccatum, merè ob ejus turpitudinem & disconvenientiam cum natura, sine ullo ad Deum offensum respectu*: Si enim actus ille non sit peccatum, cum sit moralis, erit bonus, secundum dicta l. 1. n. 15. Et è contrà actus præcisè disconveniens naturæ rationali erit similiter malus.

Respondent 1. Disconvenientiam actus cum natura rationali fore tantum malum physicum, quale

quale etiam est disconvenientia magni calcei cum parvo pede. *Contra est* 1. Malum physicum potest à natura rationali, imò & à Deo directe intendi, non autem id, quod est disconveniens naturæ rationali quæ tali, sic enim nec à natura rationali, si operetur secundum dignitatem suam, nec à Deo intendi potest mendacium, iniustitia &c. ergo disconvenientia cum natura rationali quæ tali non est malum purè physicum.

2. Si disconvenientia illa foret malum tantum physicum, ergo interfectio Patris non esset in eo casu magis disconveniens naturæ rationali & rectæ rationi quàm interfectio bovis.

Respondet Palav. concedendo seq., quia negatio Dei est absurdorum omnium absurdissimū, ergo non est mirum, quòd ex eo sequantur alia absurda. *Contra est* 1. quia hic non supponimus negationem Dei, sed tantum ignorantiam aut incogitantiam invincibilem de Deo, hanc autem supponere non est absurdissimum. 2. Quamvis etiam hoc supponere foret absurdum, tamen cum hoc etiam supponimus manere naturam rationalem: nec valent hæ consequentiæ, Deus ignoratur, vel non cogitatur de Deo, ergo non potest dari ulla regula rectæ rationis humanæ, ergo nihil est disconveniens rectæ rationi humanæ &c. quamvis enim supponas Deum desinere, tamen ratio nostra manebit recta, & regula, prout eam Deus fecit.

§. 2. Peccatum factum ex ignorantia Dei vincibili, id est, tali, quam operans posset & omnibus consideratis hic & nunc deberet tollere, habet malitiam formalem, quia hæc ignorantia non excusat, sed effectus ex ea secutus sufficienter

ter

ter est voluntarius & imputabilis ratione cau-
 hinc SS. PP. non excusarunt antiquos ethi-
 & multò minus jam, per se loquendo, excu-
 possunt, quia sufficienter Deum, saltem confi-
 cognoscunt, imprimis ab extrinseco ex natu-
 totius ordine, ex religione populorum, ar-
 fociis, sacrificiis, sermonibus parentum, in-
 tutione majorum, imò ex rebus omnibus
 mantibus, non à se sed ab alio se esse; de-
 etiam veluti ab intrinseco, ex innata omni-
 Idea Numinis alicujus sive Supremi Principis
 gubernantis omnia; item ex remorsu conscien-
 tia, timore poenae, inquietudine animi, si qui
 commiserint contra rectam rationem: qui
 habitis sufficienter cognoscunt se teneri saltem
 inquirere in Deum; & hæc obligatio illis pro-
 ponitur, v. g. sub hac conditione, si Deus
 de quo mihi incidit cogitatio, ille vult, ut in-
 ram in se.

- ¶ 2. §. 3. An aliquando detur vel dari possit ig-
 rantia aut incogitantia invincibilis Dei, nihil
 tinet hic dicere; sunt, qui absolute negent, sunt
 qui affirmant, saltem ad breve tempus: ut
 tantum dicimus: si in aliquo daretur, & tunc
 homo aliquid ageret contra dictamen recte
 rationis, hunc ejus actum non habituram malitiam
 formalem Theologicam, uti satis constat ex
 dictis n. 25.; at tamen habituram malitiam
 aliquam moralem, in quantum esset discon-
 niens à natura rationali, ut etiam constat ex
 dictis n. 50., & hanc malitiam possumus vocare
 philosophicam, quia est contra rectam ratio-
 nem, quæ se regunt Philosophi: an autem tunc
 malitia etiam dici debeat peccatum, non potest

esse quæstio nisi de nomine; aliqui negant, quia non esset formaliter contra legem Dei, & consequenter dicunt, si Deus per impossibile mentiretur, non fore peccatum sed tantum malum morale; è contrà alii affirmant, putantes ad denominationem peccati satis esse, quod sit actus disconveniens cum aliqua regula objectiva morum, qualis etiam est natura rationalis vel recta ratio, quæ suo modo etiam dici potest lex, non quidem imperans sed indicans, quid agendum sit vel omittendum: & cum his nunc loquemur, ac cum communi talem actionem vocabimus peccatum philosophicum, prout illud definitivimus n. 11. & à S. Th. 1. 2. q. 71. a. 6. ad 5. significatur his verbis: dicendum, quod à Theologis consideratur peccatum, præcipue secundum quod est offensiva contra Deum; à Philosopho autem morali, secundum quod contrariatur rationi.

Objicies. Si peccatum philosophicum non fit formalis offensiva Dei, ergo qui vellet solum peccatum philosophicum & non offensivam formalem Dei, non peccaret formaliter contra Deum, consequenter qui sic esset comparatus, ut vellet occidere patrem, si hoc non esset à Deo prohibitum, non peccaret formaliter contra Deum. R. 1. Si supponas conscientiam invincibiliter putantem ita separari posse malitias, transeat totum. R. 2. n. seq., quia Deus prohibuit etiam ejusmodi desideria conditionata, tum quia effectus ad peccatum aut saltem periculum consentiendi in malitiam Deo oppositam non aberit, tum maxime, quia talis conditio appositæ non removet malitiam objectivam, quæ satis scitur non posse non esse contra Deum, uti dicitur n. 55. 53.

Inst. 1. Ponamus, quòd aliquis invincibiliter putet Deum non existere, & nihilominus habeat hunc actum, volo occidere patrem, quod quidem scio esse disconveniens naturæ rationali certus tamen sum non esse contra ullum Deum quia certus sum nullum dari; si tamen daretur aliquis Deus, quamvis ille hoc prohiberet, adhuc occiderem patrem: talis homo etiam peccaret formaliter contra Deum, ergo cum ignorantia invincibili Dei, potest formaliter peccare contra Deum. *Bz.* Dist. consequ., ergo cum ignorantia invincibili & sine cognitione aliqua Dei potest peccari formaliter contra Deum, *n.*, cum ignorantia invincibili, cum aliqua tamen cognitione Dei, potest peccari formaliter contra Deum, subdistinguo, per se & ratione actûs absoluti, *n.*, per accidens & ratione actûs conditionati, *c.*, quamvis enim Deus invincibiliter putetur non existere, tamen quisque scit, quòd per illam opinionem suam non tollatur Deus, qui præter opinionem illam suam existat, talem actum conditionatum prohibuit, ac necessarium illi displicere debet talis comparatio animi, ergo cum Deus semper existat necessarium, non obstante illâ opinione ipsius, semper peccat contra Deum: nihil tale est in illo, qui omnino invincibiliter nihil scit vel cogitat de Deo, neque habet ejusmodi malam comparationem animi.

Inst. 2. Non potest dici velle formaliter agere contra illum, quem invincibiliter putat non esse, sed invincibiliter putat Deum non esse, ergo *Bz.* Non potest dici velle formaliter per actum absolutum agere contra eum, quem invincibiliter putat non esse, *c.*, per actum conditionatum, *n.*, & patet ex dictis. §. 4.

§. 4. Peccatum philosophicum est offensa materialis Dei, ut colligitur ex dictis n. 15., quia re ipsa dat Deo rationabile motivum displicentiae, sicuti è contrà qui bene facit ignorans aut nihil cogitans de Deo, re ipsa per hoc dat Deo motivum rationabilis complacentiae, uterque enim ponit à partè rei aliquid secundùm se Deo gratum vel ingratum. *Conf.* quia non solum hoc displicet Deo, quod fit formaliter contra Deum, sed quidquid est malum morale, quamvis fiat contra alium, sicuti alicui Parenti displicet, non tantùm hoc, quod filius facit contra ipsum Parentem, sed etiam quod facit contra alios: consequenter nullum datur aut dari potest malum morale, quod non sit offensa Dei saltem materialis.

§. 5. Moraliter loquendo, fieri non potest, ut homo, saltem qui aliquando Deum cognovit, committat peccatum habens solam malitiam philosophicam; est communis & probatur, 1. quia nemo peccat, quin sciat se peccare, ergo scit, vel se offendere Deum, vel se agere contra rectam rationem; si contra Deum, patet, quomodo peccet Theologicè; si contra rectam rationem, adhuc priùs vel saltem simul cognoscit, ad minimum tenuiter & remissè, se facere contra Deum, faciliùs enim, adeoque priùs excitantur species Dei, à quo participatur & in ordine ad quem solet concipi illa rectitudo rationis, sicuti, inquit *Lugo de Incarn. d. 5. s. 6. n. 103.*, non potes tibi primò imaginari Petrum, quin imagineris vestitum, quia non soles sensu percipere, nisi vestitum. 2. Quia omnis peccans sentit saltem in confuso se ligari, quominus agat omnia, quod

ipsi libet, ergo cum facilius ei occurrat memo-
 ria Dei quam cognitio propriæ naturæ ratio-
 nis, semper ei occurreret Deus, saltem confusè
 sub ratione ligantis libertatem ejus: consequen-
 ter in tali homine est actualis, quamvis for-
 non ita perceptibilis cogitatio de Deo, quales
 de regulis artis suæ habent cytharizantes, qui
 usu, & tamen re ipsa ex directione artis ludunt
 aut qualem habent peregrinantes Romam, qui
 nullum ponunt gressum, nisi ex intentione atti-
 gendi Romam, quamvis sæpe nesciant se habere
 re tales actus: unde quamvis sæpe eveniat, ut
 ciens aliquid nullo modo peccet, quia nullam
 advertit malitiam, uti si fiat in motu primò
 mo, vel quando abest omnis planè cogitatio
 malitia objecti, tamen non fit, ut quis advertat
 malitiam philosophicam, quin simul sufficien-
 ter advertat Theologicam: hinc etiam quamvis
 aliquando, maximè apud rudes, debeat Con-
 farius interrogare, an advertat ad malitiam
 sui actus, quando nimirum prudens est suspici-
 quod de ea non sciverit vel non cogitavit, tamen
 quando scitur pœnitentem advertisse ad malitiam
 am aliquam moralem, quod communiter pre-
 sumi debet, quando se de aliquo peccato accu-
 sat, non est opus interrogare, an advertat ad
 malitiam, quæ est contra Deum, hæc enim facilius
 lius & primò illi occurreret; neque tum creden-
 dum est illi, inquit Lugo, si dicat se non ad-
 vertisse ad malitiam Theologicam. Atque ob simi-
 lem rationem diximus n. 23, si Sacerdos ve-
 Religiosus confiteatur se, v. g. per desiderium
 peccasse contra castitatem, communiter non
 esse opus interrogare, an cogitavit de suo voto
 casti-

castitatis, peccans enim scit exercitè & exprimentaliter se esse eum, qui peccat, & quando scit se eum esse, etiam scit se Sacerdotem & Religiosum esse, cum soleat semper ut talem se cognoscere.

§. 6. Malitia philosophica, si daretur, posset esse quandoque gravis quandoque levis, quia si peccatum tale graviter adversetur naturæ rationali, censabitur grave; si leviter, leve: sic homicidium, etiam abstrahendo à lege æterna Dei, est aliquid in se graviter disconveniens naturæ rationali, cum notabiliter perturbet communitatem humanam, publicam quietem & concordiam; è contrà mendacium officiosum non est nisi leviter dissonans à natura rationali, quia dedecet quidem, attamen nihil infert graviter læsivum communis pacis vel boni publici, ergo abstrahendo à malitia Theologica, haberet peccatum philosophicum in se malitiam, quandoque gravem quandoque levem.

§. 7. Si peccatum purè philosophicum, quantumcumque grave committeretur, probabile est, quòd non mereretur pœnam æternam, sed tantùm aliquam temporalem, ita absolue S. Th. 2. 2. q. 10. a. 3. O., ubi ait, *Si posset esse conversio ad bonum commutabile sine aversione à Deo, quamvis esset inordinata, non esset peccatum mortale, id est, non esset ad mortem animæ, ergo nec ad damnationem æternam.* Sequuntur Gerson, Navarrete, Cuviel, Gonet, Herincx, Bonesp. locis relatis n. 25. Item Suar. hic d. 2. c. 1. Less. Arr. aliique plurimi, estque hæc sententia Lugoni de Incarn. d. 5. n. 73. visa ita communis, ut dixerit vix inveniri, qui oppositum doceant; Unde audiendus non est

Aversa hic q. 88. f. 1. dicens suam sententiam
 nostræ oppositam videri communem; multi-
 minas *Salas* t. 13. d. 16. f. 21., qui nostram sen-
 tentiam vocat improbabilem, parùm tutam, pe-
 riculosissimam in fide ac perniciosissimam, et
 patet has censuras esse exorbitantes: Ratio est
 quia peccatum philosophicum nullam in se ha-
 beret formalē malitiam, etiam secundum quod
 tantum, infinitam, nam converteret aut ave-
 teret à bono tantum finito, nempe à natura
 rationali & creato bono, quod tantum intende-
 posset; hinc eadem natura rationalis, si ad ipsa
 spectaret tale peccatum punire, pœnam non
 finitam in illud decerneret. Dixi, probabile est
 nam non nego oppositam sententiam etiam
 probabilem. Ex dictis,

Inferes. Si supponamus infidelem decedere
 solis peccatis philosophicis, cum propter haec
 non damnandum; sed nec futurum beatum
 quia propter originale careret gratiâ, ideoque
 post toleratam pœnam temporalem peccatis
 philosophicis proportionatam, futurum in
 statu, in quo sunt infantes sine baptismo in or-
 ginali decedentes.

Objicies. Deus gratis evexit naturam rationa-
 lem ad finem supernaturalem, eâ conditione, ut
 vivat conformiter dictamini rationis veluti re-
 gulæ proximæ, ne aliter agendo turbet rerum
 ordinem &c., ergo si homo hunc violet, potest
 Deus illum perpetuo excludere à suo conspectu
 ergo punire pœnâ æternâ damni. R. n. ult. seq.
 quamvis enim Deus non esset illi daturus beati-
 tudinem, tamen illa privatio non haberet ra-
 tionem pœnæ ob peccatum philosophicum.

alio

alioquin poena infinita responderet culpæ finitæ, in quo esset impropertio; & cum illud peccatum non esset aversio à Deo, privatio Dei ei respondere non posset.

Inst. Ergo nec posset Deus tali homini infligere poenam temporalem, quia ad Deum non spectaret illa offensa. *R. n. seq.*, quis cum Deus sit auctor & custos naturæ rationalis, quod sit contra hanc, præjudicat Deo, hinc ad ipsum spectat pro ratione culpæ contra naturam rationalem commissæ, poenam talem infligere, qualem infligeret natura rationalis, si injuriam sibi factam posset vindicare, sicuti Princeps punire potest injuriam à subdito suo factam alteri, quamvis hæc non esset formalis injuria vel offensa ipsiusmet Principis.

§. 8. Propositio relata n. 49. justè damnata est, 58.
 1. quia non distinguit inter ignorantiam & advertentiam vincibilem aut invincibilem Dei, & de utraque æqualiter intelligi potest; est autem certum, quòd ignorantia vel incogitantia vincibilis de Deo nõ excuset à peccato contra Deum, uti num. 51. dictum est. 2. Quia absolute dicit peccatum grave philosophicum non esse offensam Dei, cum semper sit offensa Dei saltem materialis, secundum dicta n. 54., & moraliter loquendo etiam semper sit formalis, secundum dicta n. 55. Unde si propositio sic limitaretur, philosophicum, quantumvis grave, in illo, qui Deum vel ignorat *invincibiliter*, vel de Deo actu non cogitat *insulpabiliter*, nequidem tenuiter & remisse, est grave peccatum philosophicum, sed non est formalis offensa Dei, neque peccatum mortale *Theologicè*, dissolvens amicitiam Dei, neque

æternâ pœnâ dignum, si, inquam, sic limitatur, esset longè alia propositio, nec mereretur censuram, uti constat ex dictis.

59. §. 9. Propositio n. 49. relata non est divisibilis, sed complexiva, id est, secundùm se totam, quia est unica propositio indivisibiliter tendens in totam rem affirmatam veluti objectum adæquatum, quod non ita se habet, quamvis pars prior seorsim fieret vera, si seorsim affirmaret suum objectum, sicuti hæc propositio, *Deus potest cognosci ab hominibus, sed non potest nec debet amari*, quoad se totam est falsa & damnabilis, non tamen quoad singulas partes, nam pars prior, *Deus potest cognosci ab hominibus*, est vera, si seorsim affirmet suum objectum. Posthac per peccatum, intelligemus Theologum.

60. Q. 13. *Quis possit peccare.* R. §. 1. Peccare non possunt, 1. Deus, quia impeccabilitas est perfectio sine imperfectione, quæ necessariò convenit Deo: imò nec Deus potest esse causa peccati, quia nec potest determinare ad illud, nec cum intentione ut fiat, influere in illud, cum repugnet finito bono propriè velle malum, quamvis illud permittere possit ob certos fines. 2. Nec Christus, quia Deus est; nec ejus humanitas, quia diu manet unita Verbo, tum quia perpetuâ divinatione gaudet, tum quia infinitè sancta est personam Verbum unitum, cui repugnat, quidquid repugnat sanctitati. 3. Nec Beati in sensu compositionis visionis Dei, tum quia non habent cognitionem indifferentem circa Deum, in quo solam bonitatem & quidem infinitam cognoscunt, tum etiam quia necessariò semper amant Deum.